

V OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA
PSYCHOLOGIA I PSYCHOTERAPIA
W ZABURZENIACH PSYCHICZNYCH

ABSTRAKTY

Redakcja: Joanna Jędrzejewska, Ewelina Chodźko

Lublin, 18 maja 2023 r.

**V Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Psychologia i psychoterapia
w zaburzeniach psychicznych”**

Abstrakty

**V Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Psychologia i psychoterapia
w zaburzeniach psychicznych”**

Abstrakty

Redakcja:
Joanna Jędrzejewska
Ewelina Chodźko

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL
Lublin 2023

**V Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Psychologia i psychoterapia w zaburzeniach psychicznych”**

18 maja 2023 r.

Abstrakty

Redakcja:

Joanna Jędrzejewska

Ewelina Chodźko

Skład i łamanie:

Monika Maciąg

Projekt okładki:

Marcin Szklarczyk

© Copyright by Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ISBN 978-83-67670-19-7

Wydawca:

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ul. Głowackiego 35/348

20-060 Lublin

www.fundacja-tygiel.pl

Komitet Naukowy:

- **dr hab. Joanna Basiaga-Pasternak, prof. AWF**, Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu, Akademia Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie
- **dr hab. Małgorzata Basińska, prof. ucz.**, Katedra Psychologii Klinicznej, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
- **prof. dr hab. Jerzy Leszek**, Klinika Psychiatrii, Wydział Lekarski, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu
- **dr Bogna Bartosz**, Zakład Psychologii Osobowości, Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski
- **dr Magdalena Cyrklaff-Gorczyca**, Katedra Badań Przestrzeni Informacyjnej, Instytut Badań Informacji i Komunikacji, Wydział Filozofii i Nauk Społecznych, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
- **dr Magdalena Grabowska**, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
- **dr Beata Winnicka**, Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, Akademia Ignatianum w Krakowie

Komitet Organizacyjny:

- Ewelina Chodźko
- Alicja Danielewska
- Iwona Domina
- Joanna Jędrzejewska
- Kinga Kalbarczyk
- Joanna Kozłowska
- Kamil Maciąg
- Monika Maciąg
- Izabela Mołdoch-Mendoń
- Paulina Pomajda
- Marcin Szklarczyk
- Paulina Szymczyk

Organizator:

Spis treści

Wystąpienia Gości Honorowych

Możliwości wczesnej diagnostyki choroby Alzheimera	11
Syndrom demoralizacji z perspektywy psychologii klinicznej	12
Szacowanie czasu przez osoby z wybranymi zaburzeniami psychicznymi	13

Wystąpienia Uczestników

Dzieciństwo w rodzinie dysfunkcyjnej Dorosłych Córek Alkoholików jako przyczyna zaburzeń osobowości i funkcjonowania psychospołecznego	17
Perfekcjonizm, samoocena, motywacja osiągnięć, style myślenia a ocena wiedzy własnej u studentów kierunków nauczycielskich.....	19
Podejścia i metody pracy psychoterapeutycznej w terapii traumy psychicznej	21
Próby wykorzystania medytacji w psychoterapii.....	22
Przyczyny depresji u dorosłych. Rys poznawczy	23
Schizofrenia – etiopatogeneza, diagnostyka, terapia	24
Wpływ czynników demograficzno-społecznych na poziom optymizmu u pielęgniarek	26
Wpływ stresu mniejszościowego na postrzeganie własnego ciała przez kobiety nieheteronormatywne.....	27
Wyobrażeniowa zmiana skryptów w terapii poznawczo-behawioralnej fobii społecznej	28
Znaczenie tańca i ruchu w procesie zdrowienia osób z zaburzeniami natury psychicznej	29
Związki między objawami depresji, bólem psychicznym i wymiarami unikania doświadczenia oraz reakcje emocjonalne wobec bieżących kryzysów związanych z pandemią COVID-19 i wojną na Ukrainie u osób dorosłych w Polsce.....	30
Indeks Autorów	32

Wystąpienia Gości Honorowych

Możliwości wczesnej diagnostyki choroby Alzheimera

prof. dr hab. Jerzy Leszek, Klinika Psychiatrii, Wydział Lekarski, Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu

Choroba Alzheimera jest najczęstszą przyczyną otępienia związanego z wiekiem, charakteryzującego się nagromadzeniem w mózgu płytek amyloidowych, a także splotków neurofibrylarnych (NFT), złożonych z wiążącego mikrotubule hiperfosforylowanego białka TAU. Charakteryzuje się długim okresem bezobjawowym wynoszącym nawet 10-25 lat. Możliwe wczesne wykrycie choroby – zanim dojdzie do masowej utraty neuronów – ma krytyczne znaczenie w odniesieniu do poprawy nawyków zdrowotnych, stylu życia oraz kontrolowania przez pacjentów czynników ryzyka, m.in. cukrzycy czy wysokiego poziomu cholesterolu itp. Pierwszym elementem diagnostycznym powinno być dokładne zebranie wywiadu w kierunku specyficznych zaburzeń pamięci epizodycznej. Kolejny stanowi obiektywizacja skarg z użyciem specyficznych skal przesiewowych. Konieczne jest również wykluczenie innych, potencjalnie odwracalnych przyczyn na podstawie badań laboratoryjnych. W wykładzie przedstawiono możliwości wczesnej diagnostyki choroby – zaczynającej się nawet kilkadziesiąt lat przed jej manifestacją kliniczną – uwzględniające m.in. najnowsze mechanizmy molekularne, możliwe markery biochemiczne czy doświadczenia nanotechnologii.

Syndrom demoralizacji z perspektywy psychologii klinicznej

dr hab. Małgorzata Basińska, prof. ucz., Katedra Psychologii Klinicznej, Wydział Psychologii, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Celem prezentowanego wykładu będzie przedstawienie konstruktów „demoralizacji” z perspektywy psychologii klinicznej i psychosomatyki, który na świecie jest uwzględniany w kontekście diagnozy od 1961 roku. Jego twórcą jest Jerome Frank. Jest ona rozumiana jako stan psychiczny, w którym osoba utraciła hart ducha oraz wiarę w sukces i siły do znoszenia trudów związanych z realizacją jej zadań życiowych, a także poczucie odpowiedzialności za ich wypełnienie. W wykładzie zostaną przedstawione modele rozwoju stanu demoralizacji, wyniki dotychczas wykonanych badań, kryteria rozpoznawania syndromu demoralizacji, jego podobieństwa i różnice do depresji i innych schorzeń.

Szacowanie czasu przez osoby z wybranymi zaburzeniami psychicznymi

dr Beata Winnicka, *Instytut Psychologii, Wydział Filozoficzny, Akademia Ignatianum w Krakowie*

Szacowanie czasu jest to zdolność do oceny krótkich odcinków czasu (minuty, godziny) bez użycia instrumentów. Angażuje ono zarówno procesy emocjonalne, jak i poznawcze, takie jak uwaga, pamięć i funkcje zarządzające. Zależności pomiędzy tymi czynnikami są skomplikowane, zależą między innymi od zastosowanej metody pomiaru czasu, warunków, w jakich odbywa się szacowanie oraz długości ocenianych interwałów. Na przykład szybkość przetwarzania informacji jest ważna w zadaniach produkcji, nie odgrywa natomiast szczególnej roli w zadaniach reprodukcji. Pamięć robocza odgrywa szczególną rolę w dokonywaniu ocen czasu podczas wykonywania zadań konkurencyjnych. Pamięć epizodyczna natomiast jest niezbędna do dokonywania ocen interwałów przekraczających 10-15 sekund. Miarą wykonania zadań temporalnych może być zarówno ich poprawność, oznaczająca to, jak bardzo czas subiektywny różni się od czasu fizycznego, jak i ich zmienność, dotycząca ocen czasu w dużej liczbie prób. Wyniki uzyskiwane w badaniach nad szacowaniem czasu mogą się różnić w zależności od wykorzystywanych skal temporalnych, charakterystyk pozatemporalnych wykorzystywanych interwałów, jak ich modalność, typ, złożoność, energia, czy wymagań zadaniowych, związanych z zastosowanymi metodami badania. Celem wykładu będzie ukazanie, na podstawie przeglądu najnowszych badań, złożoności zagadnienia szacowania czasu przez osoby z wybranymi zaburzeniami psychicznymi. Zaznaczone zostaną przy tym różnice pomiędzy zakłóceniami w obszarze poczucia czasu, dotyczącymi na przykład subiektywnego tempa upływu czasu, a zdolnością do szacowania obiektywnych odcinków czasu.

Wystąpienia Uczestników

Dzieciństwo w rodzinie dysfunkcyjnej Dorosłych Córek Alkoholików jako przyczyna zaburzeń osobowości i funkcjonowania psychospołecznego

Grażyna Kartawa-Maślakiewicz, *agamonik@o2.pl*, Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna, Wydział Pedagogiki w Gdańsku, www.wsse.edu.pl

Uzależnienie od alkoholu, czyli popularnie zwany alkoholizm, stało się przedmiotem zainteresowań wielu różnych dyscyplin naukowych, zarówno badawczych oraz teoretycznych. Problem ten jest trudny i wielowymiarowy, ponieważ obejmuje wiele obszarów funkcjonowania człowieka i dotyczy również osób, które pozostają z nim w najbliższej relacji, czyli członków rodziny, a najczęściej dzieci. Wiadomo jednak, jak ważny jest to problem i jak wiele szkód przynosi dzieciom, nastolatkom, a w efekcie dorosłym jednostkom z syndromem DDA. Są to problemy zarówno edukacyjne, jak i związane z nawiązywaniem relacji z rówieśnikami, zachowaniami, które są nieakceptowalne społecznie, a także z nadużywaniem środków psychoaktywnych. W dorosłości natomiast bardzo często problemy te wiążą się z zaburzeniami depresyjnymi, adaptacyjnymi, osobowości itp., a także trudnościami w związkach partnerskich. Przeprowadzono szereg badań odnoszących się do funkcjonowania dzieci i adolescentów pochodzących z rodziny alkoholowej i wynikających z tego konsekwencji w ich dalszym rozwoju. Wciąż jednak niewiele jest badań nawiązujących do ich funkcjonowania w okresie dorosłości. Nieliczne z nich skupiają się na wybranych aspektach funkcjonowania dorosłych dzieci alkoholików, np. trudnościach w relacjach partnerskich, występowaniu różnych zaburzeń wynikających z dorastania w rodzinie alkoholowej. Jeszcze mniej jest też publikacji i badań odnoszących się do Dorosłych Córek Alkoholików, które ponoszą jeszcze większe koszty osobowościowe z powodu swojej nadwrażliwości i podatności na stres przeżywany w dzieciństwie i adolescencji. Brak jest weryfikacji empirycznych, które nawiązują do doświadczeń kobiet z syndromem DDA odnoszących się do całego wcześniejszego życia. Przedmiotem przedstawionych badań jest wpływ okresu dzieciństwa i adolescencji na funkcyj-

nowanie psychospołeczne i doświadczenia dorosłych córek alkoholików. Wykorzystano w nich metodę biograficzną. Obraz doświadczeń dorosłych córek alkoholików uzyskany w badaniach nie jest z pewnością kompletny. Narracja kobiety pokazała jedynie wybrane płaszczyzny ich funkcjonowania w dzieciństwie, adolescencji i dorosłości. Szereg nierozstrzygniętych problemów może stanowić inspirację do kolejnych badań naukowych.

Perfekcjonizm, samoocena, motywacja osiągnięć, style myślenia a ocena wiedzy własnej u studentów kierunków nauczycielskich

Marta Kuty-Pachecka, *marta.kuty-pachecka@uwr.edu.pl*, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski, *uwr.edu.pl*

Katarzyna Gucwa, *katarzyna.gucwa@uwr.edu.pl*, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski, *uwr.edu.pl*

Monika Kozłowska, *monika.kozłowska@uwr.edu.pl*, Instytut Psychologii, Uniwersytet Wrocławski, *uwr.edu.pl*

Aleksandra Sałańska-Labisz, *aleksandra.salanska-labisz@uwr.edu.pl*, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski, *uwr.edu.pl*

Magdalena Trzebińska, *magdalena.trzebinska@uwr.edu.pl*, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski, *uwr.edu.pl*

Prezentowane badanie miało na celu określenie poziomu perfekcjonizmu, samooceny, motywacji osiągnięć oraz określenie stylu myślenia wśród studentów kierunków nauczycielskich. Dodatkowo celem badań było ustalenie osobowościowych i poznawczych predyktorów oceny własnej wiedzy wśród młodych osób. Dokonano analizy zależności między perfekcjonizmem, samooceną, motywacją osiągnięć a oceną wiedzy własnej. Celem była także weryfikacja różnic w zakresie nasilenia perfekcjonizmu i samooceny oraz wskazanie charakterystycznego stylu myślenia u kobiet i mężczyzn. Badaniami objęto 207 osób w wieku 18-25 lat. Byli to studenci kierunków nauczycielskich Uniwersytetu Wrocławskiego (matematyka, chemia, historia, geografia, filologia polska, filologia angielska, filologia romańska). Do realizacji badań posłużyły: Kwestionariusz Perfekcjonizmu Adaptacyjnego i Dezadaptacyjnego (KPAD), Skala Samooceny Rosenberga (SES), Inwentarz Motywacji Osiągnięć (LMI), Test Style Myślenia wg Sternberga. Badani wypełniali arkusz oceny własnej wiedzy przed egzaminem. Dodatkowo w badaniu własnym uwzględniono również realny wynik, jaki uzyskał student na egzaminie. Wyniki badań mają szereg implikacji praktycznych dla studentów kierunków nauczycielskich i przyszłych nauczy-

cieli. Mając świadomość jakie zmienne wpływają na trafności oceny własnej wiedzy, można w procesie kształcenia rozwijać je nie tylko u studentów, ale również u uczniów. Warsztaty rozwoju osobistego, praca nad adekwatnym poczuciem własnej wartości i perfekcjonizmem klinicznym może być istotna w ocenie wiedzy własnej u młodych osób. Nieadekwatna ocena własnej wiedzy może nasilać stres i negatywne emocje, co przyczynia się do zmniejszenia pewności siebie, a także satysfakcji z własnych działań i nauki. W konsekwencji przekłada się to na wyniki uzyskiwane na egzaminie.

Podejścia i metody pracy psychoterapeutycznej w terapii traumy psychicznej

Katarzyna Przybylska, kasiaprzybylskax@gmail.com, Instytut Psychologii, Collegium Humanum

Badania przeprowadzono w celu zebrania i przeanalizowania informacji na temat podejść i metod leczenia traumy przez psychologów, psychotraumatologów i psychoterapeutów w Polsce, aby ustalić z jakimi zaburzeniami potraumatycznymi pracują. Badanie wykazało czy psychoterapeuci, psychotraumatolodzy i psychologowie stosują jedno podejście psychoterapeutyczne w leczeniu traumy, czy też posługują się wieloma podejściami i metodami terapeutycznymi w przypadku wyodrębnionych, ze względu na konsekwencje zdarzeń traumatycznych zaburzeń potraumatycznych. Przedstawiono sposoby łączenia podejść i metod przez terapeutów oraz udzielono odpowiedzi na pytania: czy łączenie to odbywa się wewnątrz jednego podejścia teoretycznego oraz czy wykonywany zawód przez osoby badane, wpływa na wybór stosowanych przez nich metod i terapii w leczeniu traumy. W badaniu zastosowano metodę analizy statystycznej, opartej na macierzy korelacji i analizie czynnikowej, a następnie po przeprowadzeniu i potwierdzeniu zależności badanych cech do właściwej analizy korespondencji. Przebadano 204 osoby; w badaniu wykorzystano kwestionariusze własnej konstrukcji. Przeprowadzone analizy psychologiczne oraz statystyczne nakierowały na następujące wnioski. W Polsce najbardziej popularnymi terapiami traumy są podejścia i metody oparte na terapii poznawczo-behawioralnej oraz podejścia integracyjne/integratywne, które integrują różne podejścia terapeutyczne w leczeniu traumy z zakresu psychoterapii poznawczo-behawioralnej, psychodynamicznej i systemowej oraz psychodynamicznej i humanistyczno-egzystencjalnej, w zależności od rodzaju zaburzenia potraumatycznego. Często stosuje się podejście wieloaspektowe, łącząc różne metody i podejścia, aby dostosować terapię do indywidualnych potrzeb pacjenta.

Próby wykorzystania medytacji w psychoterapii

Wiesław Sikorski, *wie.sikorski@gmail.com*, Wydział Ekonomiczny w Opolu, Uniwersytet WSB Merito we Wrocławiu

W referacie zaprezentowano następujące po sobie najważniejsze próby wprowadzania medytacji do psychoterapii. Zaczęto od scharakteryzowania holotropowej terapii oddechowej (mającej dużo wspólnego z rebirthingiem Orra) oraz ćwiczeń stworzonych przez R. Assagiolo – twórcę psychosyntezy, w których medytacja przyjmowała postać rytmicznych oddechów lub melorecytacji. Następnie przytoczono bardziej zaawansowane próby wspomagania psychoterapii technikami medytacji w terapii przez spontaniczny ruch oraz psychoterapii transpersonalnej, w których służyły osiągnięciu stanu odprężenia i zrelaksowania.

Zdecydowanie najwięcej uwagi poświęcono najnowszej z prób łączenia psychoterapii z medytacją, a mianowicie terapii poznawczej opartej na medytacji uważności, zwanej skrótowo MBCT. Najpierw zajęto się na samą medytacją uważności, wskazując na potwierdzoną jej skuteczność w leczeniu depresji, redukcji stresu, ograniczaniu zachowań autodestrukcyjnych i uzależnień od leków i napojów alkoholowych. Potem dokonano ogólnej charakterystyki MBCT, zwłaszcza pod kątem stosowania jej wobec osób, które pokonały depresję i są narażone na jej nawroty.

Następnie podano warunki przebiegu MBCT, wskazując na jej krótkoterminowość (zaledwie osiem spotkań), określoną strukturę i pracę w grupie oraz wymóg posiadania przez terapeutę dużego doświadczenia w prowadzeniu zarówno terapii poznawczej, jak i medytacji uważności.

W końcowej części przytoczono dane empiryczne potwierdzające skuteczność MBCT w leczeniu i zapobieganiu depresji, a także zaburzeń lękowych i somatycznych (zwłaszcza nowotworów i chronicznego bólu). Wspomniano też o pierwszych doniesieniach dobroczynnego wpływu MBCT na wiele innych problemów zdrowotnych, jak choćby na zespół chronicznego zmęczenia, fobię społeczną czy zaburzenia z napadami paniki.

Przyczyny depresji u dorosłych. Rys poznawczy

Jan Kępiński, ul0263750@edu.uni.lodz.pl, Instytut Psychologii, Wydział Nauk o Wychowaniu, Uniwersytet Łódzki, <https://www.psychologia.uni.lodz.pl/>

Obecnie, powszechnie akceptuje się, że depresja czy jej epizody wywoływane są zazwyczaj przez krytyczne wydarzenia życiowe lub szczególne trudności z nim związane. Sytuacja dorosłych jest o tyle gorsza, że niosą oni ze sobą bagaż tych przeżyć lub innych trudnych sytuacji, z którymi nigdy sobie nie poradzili przez całe swoje życie. Nie każdy jednak upada pod ciężarem swojego losu i niczym nieprzejęty pewnie dąży do spełnienia swoich życiowych celów oraz zamierzeń. Niektórzy reagują na trudne epizody życiowe zwykłą, normlaną reakcją emocjonalną, zaś Ci bardziej podatni popadają w stany psychopatologiczne. Powstaje zatem pytanie, jakie czynniki będą decydowały o wystąpieniu tego zaburzenia? Jakie cechy ludzkiej istoty będą przyczyniać się do wystąpienia depresji? W trakcie rozwoju psychologii poznawczej zaproponowano kilka odpowiedzi na te pytania. Poznawcza teoria podatności na depresję i lęk Arona Becka czy koncepcja wyuczonej bezradności Lyna Abramsona i Martina Seligmana proponują umiejscowienie podatności na depresję w stylu atrybucyjnym jednostki. Beck w swojej teorii wyłonił charakterystyczną triadę depresyjną, która odnosi się do charakterystycznego stylu myślenia i postrzegania świata, w którym dominują negatywne spostrzeżenia. Seligman natomiast w związku z prowadzonymi przez siebie badaniami stworzył model atrybucyjny, w którym powiązał depresję z tendencjami jednostki do upatrywania źródła swoich porażek w sobie samej. Z czasem teorie te były modyfikowane oraz uszczegóławiane.

W proponowanym referacie poddano interpretacji oraz analizie wybrane opisy i badania dotyczące poznawczych teorii przyczyn depresji.

Schizofrenia – etiopatogeneza, diagnostyka, terapia

Anna Krzysztofińska, *ak121978@stud.ur.edu.pl*, *Studenckie Koło Naukowe Fizjologii „NEURON”, Instytut Nauk Medycznych, Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski*

Patrycja Pańczyszyn-Trzewik, *ppanczyszyn@ur.edu.pl*, *Zakład Fizjologii Człowieka, Instytut nauk Medycznych, Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski*

Magdalena Sowa-Kućma, *msowa@ur.edu.pl*, *Zakład Fizjologii Człowieka, Instytut nauk Medycznych, Kolegium Nauk Medycznych, Uniwersytet Rzeszowski*

Schizofrenia to przewlekła choroba psychiczna (psychoza schizofreniczna), w obrazie klinicznym charakteryzująca się obecnością objawów pozytywnych/wytwórczych (np. urojenia, omamy, zaburzenia poznawcze) oraz negatywnych/deficytowych (jak: osłabienie treści i formy prawidłowego myślenia, zaburzenia reaktywności emocjonalnej). Proces chorobowy schizofrenii związany jest z wystąpieniem deficytów neurokognitywnych, bezpośrednio stanowiących przyczynę upośledzania funkcjonowania chorego na wielu płaszczyznach społecznych (dom, praca, relacje międzyludzkie). Ten aspekt stanowi aktualny kierunek badań zakresu diagnostyki i terapii schizofrenii oraz psychologii klinicznej. Co więcej, najnowsze badania ukazują grupę czynników społeczno-psychologicznych jako ważny element sprzyjający wyzwoleniu pierwszego epizodu psychotycznego schizofrenii. Jedne z nich przeprowadzone na 237 uczestnikach podają, że przeżycie traumy w dzieciństwie powodują zmniejszenie prawdopodobieństwa remisji schizofrenii i dłuższe pobyty w szpitalu. Czynnikiem potęgującym możliwość wystąpienia choroby jest stres. Z badań, w którym brało udział 100 osób, wynika, że obniżona ilość kortyzolu powodują zwiększoną podatność na stres, a także na wyzwolenie pierwszego epizodu psychotycznego w schizofrenii.

W strategii terapeutycznej schizofrenii oprócz powszechnie stosowanej farmakoterapii kluczowe znaczenie odgrywają różne metody oddziaływań psychospołecznych w tym psychoterapia, terapia zajęciowa oraz psycho-edukacja pacjenta i jego najbliższych. Szczególnie istotną rolę przypisuje

się formie terapii poznawczo-behawioralnej (ang. *cognitive behavioral therapy* – CBT). Dodatkowo, w postępowaniu terapeutycznym stosuje się trening metapoznawczy, który umożliwia choremu autorefleksję i adaptację do otaczającego świata. Ważnym czynnikiem decydującym o polepszeniu jakości życia pacjenta jest wsparcie rodziny, stąd częstym w praktyce psychologicznej jest wykorzystanie terapii rodzinnej.

Głównym celem pracy było omówienie etiopatogenezy schizofrenii (ze szczególnym ujęciem roli czynników społeczno-środowiskowych) oraz terapii tej choroby psychicznej uwzględniającej metodologię i diagnozę psychologiczną.

Wpływ czynników demograficzno-społecznych na poziom optymizmu u pielęgniarek

Ewa Wilczek-Rużyczka, ewilczek@ans-ns.edu.pl, Katedra Pielęgniarstwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, <https://www.ans-ns.edu.pl/wz>

Maria Merklinger-Soma, mmerklinger-soma@ans-ns.edu.pl, Katedra Pielęgniarstwa, Wydział Nauk o Zdrowiu, Akademia Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, <https://www.ans-ns.edu.pl/wz>

Środowisko pracy negatywnie oddziałuje na funkcjonowanie zawodowe pielęgniarek (praca w systemie zmianowym, stres zawodowy, narażenie na poważne choroby zakaźne, emocjonalne angażowanie się w relacje z pacjentami, kontakt ze śmiercią, konflikty w miejscu pracy). Jednym z zasobów osobistych wpływających pozytywnie na aktywność zawodową pielęgniarek jest optymizm, który pozwala skutecznie radzić sobie w trudnych sytuacjach, uzyskiwać efektywne wyniki w miejscu pracy oraz rozwijać motywacje.

Celem pracy było poznanie związku między czynnikami demograficzno-społecznymi a poziomem optymizmu u pielęgniarek.

W badaniach wykorzystano Test Orientacji Życiowej (LOT-R) oraz autorski kwestionariusz określający dane demograficzno-społeczne (płeć, miejsce zamieszkania, wiek, stan cywilny, wykształcenie, sytuacja materialna) i zawodowe (staż pracy, system pracy, rodzaj oddziały). Badaniami objęto 1420 pielęgniarek pracujących w oddziałach zabiegowych i niezabiegowych w szpitalach na terenie województwa małopolskiego.

Wyniki badań potwierdzają związek między czynnikami demograficzno-społecznymi a poziomem optymizmu w grupie zawodowej pielęgniarek.

Uzyskane wyniki wskazują na potrzebę dalszego kontynuowania badań, a także rozwijania zasobów osobistych w środowisku pracy pielęgniarek poprzez wprowadzanie różnorodnych form wsparcia (warsztaty treningowe) i promowanie poradnictwa psychologicznego, które pozwolą zmniejszyć poziom napięcia emocjonalnego w sytuacji doświadczania dystresu psychicznego w miejscu pracy.

Wpływ stresu mniejszościowego na postrzeganie własnego ciała przez kobiety nieheteronormatywne

Marta Kalka, marta.aklak@gmail.com, Wydział Lekarski, Uniwersytet Opolski, <https://www.uni.opole.pl/>

Mimo szybko postępujących przemian społecznych przejawy uprzedzeń wobec osób nieheteronormatywnych, a także nierównego traktowania kobiet, są wciąż powszechne w naszej kulturze. Połączenie tych czynników sprawia, że kobiety o orientacji innej niż heteroseksualna spotykają na swojej drodze unikalne trudności. Popularne obecnie podejście interseksjonalne analizuje wzajemne oddziaływanie społecznego podejścia do płci i orientacji seksualnej, skupiając się na całościowym doświadczeniu osoby, jako alternatywie dla niezależnego od siebie analizowania wpływających na nią czynników. Zarówno doświadczenie homofobii, jak i mizoginii może oddziaływać na zdrowie psychiczne, w tym na samoocenę, doświadczających ich osób, prowadząc między innymi do problemów z akceptacją samej siebie.

Teoria stresu mniejszościowego tłumaczy wpływ dyskryminacji, zarówno doświadczanej, jak i spodziewanej, na życie osób należących do stygmatyzowanych grup mniejszościowych. Mówi o doświadczaniu przez nie chronicznego napięcia, będącego czynnikiem ryzyka dla wystąpienia poważnych zaburzeń psychicznych.

W ramach wystąpienia zaprezentowany został przegląd aktualnych badań dotyczących dyskryminacji doświadczanej przez kobiety nieheteronormatywne, ich doświadczenia stresu mniejszościowego oraz związku pomiędzy dyskryminacją a poczuciem własnej wartości i wizerunkiem swojego ciała. Zostanie postawione pytanie czy kobiety te są bardziej niż ich heteroseksualne odpowiedniczki narażone na wykształcenie zaburzeń w tej sferze.

Wyobrażeniowa zmiana skryptów w terapii poznawczo-behawioralnej fobii społecznej

Marta Kuty-Pachecka, *marta.kuty-pachecka@uwr.edu.pl*, Centrum Edukacji Nauczycielskiej, Uniwersytet Wrocławski

W badaniach europejskich wykazano, że częstość występowania fobii społecznej w ciągu całego życia wynosi 9,6-16%. W badaniu przeprowadzonym w Polsce obejmującym młodzież szkół średnich objawy lęku w sytuacjach społecznych stwierdzono aż u 24% badanych. Fobia społeczna najczęściej rozwija się we wczesnym dzieciństwie lub w wieku dojrzewania. Początek przypada średnio na wiek 15-16 lat. Badania wskazują, że społeczne zaburzenie lękowe częściej występuje wśród kobiet niż mężczyzn. Społeczne zaburzenia lękowe diagnozujemy, gdy u pacjenta występuje znaczna obawa znalezienia się w centrum uwagi lub obawa zachowania się w sposób, który okaże się kłopotliwy lub kompromitujący. A także wyraźne unikanie znalezienia się centrum uwagi w sytuacjach związanych z obawą zachowania się w sposób, który okaże się kłopotliwy lub kompromitujący.

Celem niniejszej pracy było przedstawienie poznawczego modelu opracowanego przez Clarka i Wellsa i zintegrowanego modelu poznawczo-behawioralnego fobii społecznej Heimberga, Brozovicha i Rapee. Zaprezentowana została metoda pracy wykorzystywana w terapii poznawczo-behawioralnej fobii społecznej, czyli wyobrażeniowa zmiana skryptu. Dodatkowym celem pracy było przedstawienie systematycznego przeglądu wyników badań na temat efektywności terapii poznawczo-behawioralnej w fobii społecznej, ze szczególnym ukierunkowaniem na oddziaływania związane z wyobrażeniową zmianą skryptu.

Znaczenie tańca i ruchu w procesie zdrowienia osób z zaburzeniami natury psychicznej

Tomasz Rachwalski, kontakt@tomekrachwalski.pl, Wydział Psychologii, Uniwersytet SWPS w Warszawie, www.swps.pl

W niniejszej pracy podjęto próbę oceny znaczenia tańca i ruchu w procesie zdrowienia dla osób z zaburzeniami natury psychicznej.

Terapia tańcem i ruchem jest metodą pracy stosowaną jaką wsparcie leczenia farmakologicznego, ale w dotychczasowych badaniach nie ma wielu jednoznacznych potwierdzeń skuteczności wsparcia. Dlatego podjęto próbę poszerzenia badań w tym temacie, co jest głównym celem tej pracy.

W tym celu objęto badaniem 75 osób, w przedziale wiekowym 19-82 lat, pacjentów szpitalnych oddziałów psychiatrycznych całodobowych oraz dziennych. Zastosowano metodę kwestionariuszową: do zbadania oceny poziomu jakości życia służył WHOQOL-BREF, do zbadania oceny sprężystości psychicznej posłużył kwestionariusz KSP, zaś do pomiaru oceny ciała – Skala Oceny Ciała (BES).

Otrzymane wyniki potwierdzają trzy przyjęte hipotezy, że terapia tańcem i ruchem podnosi ocenę jakości życia, powoduje wzrost poziomu sprężystości psychicznej traktowanej jako właściwość indywidualną, a także dzięki tej terapii pacjenci lepiej oceniają swoje ciało.

Konieczna i naukowo ważna jest kontynuacja badań znaczenia tej terapii nie tylko w procesie zdrowienia, ale też rozwoju tzw. „zdrowej” jednostki.

Ruch, taniec i oddech są istotnymi narzędziami zmiany. Potrzebne jest podążanie w kierunku szukania korelacji między tańcem a zdrowieniem i samorozwojem, a także prowadzenie badań w oparciu o inne zmienne, stosując różne techniki badawcze, włączając grupę odniesienia i/lub grupę kontrolną, jak i dbając o odpowiednie kryteria włączenia i dobór uczestników badań.

Związki między objawami depresji, bólem psychicznym i wymiarami unikania doświadczenia oraz reakcje emocjonalne wobec bieżących kryzysów związanych z pandemią COVID-19 i wojną na Ukrainie u osób dorosłych w Polsce

Aleksandra Brągiel, am.bragiel@student.uw.edu.pl, Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Małgorzata Gambin, Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Badanie miało na celu zbadanie postrzeganego wpływu stresujących wydarzeń (wybuchu wojny na Ukrainie i pandemii COVID-19) na objawy depresyjne i ból psychiczny doświadczany przez dorosłych Polaków. Celem wystąpienia było przedstawienie związków między zjawiskami bólu psychicznego, depresji i unikania doświadczenia. W badaniu uwzględniono obecną sytuację na świecie, skutki pandemii COVID-19 i wybuch wojny na Ukrainie.

Na podstawie przeglądu literatury postawiono hipotezy dotyczące występowania dodatniego związku między objawami depresji i bólem psychicznym, występowania dodatnich związków między objawami depresji i bólu psychicznego a wymiarami unikania doświadczenia (awersją do stresu, wyparciem/zaprzeczaniem, prokrastynacją, unikaniem behawioralnym oraz odwracaniem uwagi/supresją), występowania ujemnego związku między objawami depresji i bólu psychicznego a wymiarem unikania doświadczenia (wytrzymałości na stres). Odpowiedziano na pytania eksploracyjne odnośnie postrzeganego związku doświadczanego nastroju z wybuchem wojny.

110 uczestników badania wypełniło Kwestionariusz Unikania Doświadczenia MEAQ-30, Skalę Bólu Psychicznego Rolanda Holdena i współpracowników oraz Kwestionariusz Zdrowia Pacjenta-9 (PHQ-9). Wyniki wykazały istotne związki między objawami depresji a bólem psychicznym oraz między objawami depresji i bólu psychicznego a wymiarami awersji do stresu, wyparcia/zaprzeczania, prokrastynacji i wytrzymałości na stres. Jako najlepsze predyktory objawów depresji i bólu psychicznego, można uznać awersję do

stresu, a także wyparcie/zaprzeczenie. Wyniki pozwoliły stwierdzić, że duża część badanych uznała wybuch wojny na Ukrainie za czynnik związany z obniżeniem nastroju. Unikanie doświadczeń wiązało się z subiektywnym wzrostem objawów depresyjnych i stresu emocjonalnego. W dyskusji przedstawiono wnioski z uzyskanych wyników i przedstawiono implikacje dla praktyk klinicznych i badawczych.

Indeks Autorów

Basińska M.	12
Brańpiel A.	30
Gambin M.	30
Gucwa K.	19
Kalka M.	27
Kartawa-Maślakiewicz G.	17
Kępiński J.	23
Kozłowska M.	19
Krzysztofińska A.	24
Kuty-Pachecka M.	19, 28
Leszek J.	11
Merklinger-Soma M.	26
Pańczyszyn-Trzewik P.	24
Przybylska K.	21
Rachwalski T.	29
Sałańska-Labisz A.	19
Sikorski W.	22
Sowa-Kućma M.	24
Trzebińska M.	19
Wilczek-Rużyczka E.	26
Winnicka B.	13

V Ogólnopolska Konferencja Naukowa Psychologia i psychoterapia w zaburzeniach psychicznych odbyła się w formie online 18 maja 2023 roku.

Podczas Wydarzenia uczestnicy mieli możliwość wzięcia udziału w dyskusjach na tematy, takie jak: zaburzenia osobowości, diagnoza i terapia chorób psychicznych, neuropsychologia i psychologia kliniczna, psychofizjologia, metodologia i diagnoza psychologiczna, psychologia społeczna, psychologia emocji i motywacji, poznania, uczenia się, psychopatologia emocji i osobowości.

Konferencja była skierowana do studentów, doktorantów, naukowców, lekarzy, psychologów, pedagogów oraz osób zainteresowanych tematyką psychologii i psychoterapii. Uczestnicy mieli możliwość nawiązania wielu kontaktów naukowych i branżowych, wymiany wiedzy i doświadczeń, wysłuchania wystąpień zaproszonych Gości Honorowych oraz przedstawienia własnych badań w formie wystąpienia ustnego.

Podsumowując, Konferencja *V Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Psychologia i psychoterapia w zaburzeniach psychicznych”* była udanym wydarzeniem naukowym, które przyczyniło się do zacieśnienia współpracy między naukowcami oraz propagowania idei psychologii i psychoterapii wśród badań naukowych.